Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” – catedrala orașului Tecuci (1921–1923)

Contrar afirmațiilor unor așa-ziși specialiști, potrivit cărora ,,titulatura de «Catedrala Orașului» primită de biserică nu reflectă neapărat statutul oficial al lăcașului de cult”, documentele păstrate în Arhiva Protoieriei Tecuci infirmă cu totul această interpretare. Corespondența oficială purtată între Protoieria Tecuci, Episcopia Romanului, Prefectura județului Tecuci și Ministerul Cultelor și Artelor arată limpede că, începând cu 15 noiembrie 1921 (data emiterii ordinului episcopal nr. 2145) și până la 24 noiembrie 1923, când Episcopia Romanului a revenit asupra hotărârii, Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” a exercitat efectiv funcția de biserică catedrală a orașului Tecuci, iar toate serviciile religioase cu caracter oficial au fost oficiate aici[1].

La data la care Episcopia Romanului a hotărât ca Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” să devină catedrală a orașului, lăcașul de cult tocmai fusese redeschis după una dintre cele mai ample restaurări din istoria sa. Ridicată de serdarul Teodor (Tudoran) Cincu și de soția sa, Smaranda, între anii 1850–1852, biserica era una dintre cele mai încăpătoare și reprezentative din Tecuci. Pisania interioară consemna evlavia ctitorilor:

„Doamne, Iisuse Hristoase, primește hramul acesta, care s-a zidit cu al Tău ajutor, întru slava și cinstea Botezătorului Prooroc Sf. Ioan, și Tu, Stăpâne, acoperește-ne pe noi cu mila Ta, de acum și până în veac. Teodor Cincu, serdar, am început și făcut hramul acesta pentru rugăciune, pentru mine, soția mea, Smaranda, și fiii noștri și s-a săvârșit la anul 1850”[2].

În anul 1911, Primăria Tecuci a început lucrări ample de consolidare și restaurare[3], care aveau să se prelungească aproape un deceniu.

Izbucnirea Primului Război Mondial a întrerupt șantierul, iar biserica a rămas închisă cultului. În aceste împrejurări, în iulie 1917, parohul s-a adresat Protoieriei Tecuci, arătând că, neavând unde să săvârșească Sfânta Liturghie, iar credincioșii „simțind trebuință” de slujbe religioase, solicita ca, până la restaurarea și resfințirea propriului lăcaș, să primească binecuvântarea de a sluji, împreună cu clerul său, în biserica „Sfântul Ilie” din cimitir, „în fiecare duminică și sărbătoare mare din timpul anului”[4]. Cererea nu a putut fi însă aprobată, deoarece „pe moment, Biserica Sfântul Ilie din cimitirul orașului Tecuci fiind pusă la dispoziția clerului rus spre a servi în ea în duminici și sărbători, nu vi se poate aproba cererea ce faceți”[5].

După terminarea războiului și reluarea lucrărilor, credincioșii parohiei nu au putut reveni în biserica lor, deoarece, din lipsa fondurilor, restaurarea nu a putut fi finalizată. Într-o adresă din 2 septembrie 1922, redactată la mai puțin de un an după redeschiderea lăcașului, părintele Theodor Panaitescu mărturisea că, pe întreaga durată a acestor „reparații radicale”, fusese nevoit să săvârșească slujbele în biserica din cimitir, până în luna noiembrie 1921, când biserica a fost resfințită[6]. Această relatare confirmă că, vreme de aproape zece ani (1911–1921), unul dintre cele mai importante lăcașuri de cult ale Tecuciului a rămas închis, iar viața liturgică a parohiei s-a desfășurat în condiții provizorii.

Lucrările de restaurare au cuprins și refacerea integrală a picturii monumentale, executată de Nicolae Vermont și Dimitrie Hârlescu, realizându-se unul dintre cele mai valoroase ansambluri de pictură bisericească din Moldova de la începutul secolului al XX-lea[7]. Din păcate, această creație artistică a fost îndepărtată în anul 2005, fără ca măcar fragmente din ea să fie conservate[8].

Resfințirea din noiembrie 1921 a marcat nu doar redeschiderea lăcașului, ci și începutul unei noi etape din existența sa. La 15 noiembrie 1921, prin Ordinul episcopal nr. 2145, Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” a fost declarată Catedrala orașului Tecuci, devenind locul în care urmau să fie oficiate toate serviciile religioase cu caracter oficial.

Noul statut al bisericii s-a făcut cunoscut și în afara documentelor oficiale. La scurt timp după declararea sa drept catedrală a orașului, Editura Librăriei D. C. Patron din Tecuci a tipărit o carte poștală pe care lăcașul apare identificat prin textul explicativ „Biserica Sf. Ioan (Catedrala Orașului)”. Legenda tipărită pe această ilustrată confirmă că denumirea intrase deja în uzul curent și era folosită de localnici.

În primăvara anului 1922, în urma unor intervenții ale autorităților județene, a izbucnit un conflict în legătură cu locul unde trebuiau ținute ceremoniile oficiale. Astfel, la 6/19 aprilie 1922, episcopul Teodosie, a transmis o telegramă protoiereului județului Tecuci prin care îi cerea să răspundă ,,imediat care este cauza că nu ați respectat ordinul de numire a noii Biserici Catedrale și faceți serbările oficiale la alte biserici?”[9]

La 14/27 aprilie 1922, protoiereul Nicolae Conduratu a răspuns că, după 15 noiembrie 1921, toate slujbele cu caracter oficial s-au desfășurat la biserica ,,Sfântul Ioan Botezătorul”, în calitatea ei de biserică catedrală a orașului Tecuci. El preciza că singura abatere de la această dispoziție s-a produs în urma adresei nr. 900 a Prefecturii

județului Tecuci, prin care se dispunea ca, începând cu 14 aprilie 1922, ceremoniile oficiale să aibă loc la Biserica „Sfântul Nicolae”, măsură justificată prin „cererea unei mari majorități de cetățeni” și prin „interesul general de a servi populația”. Prin urmare, protoiereul arăta că a săvârșit în acest lăcaș „Vinerea Patimilor și Slujba Învierii, la care au asistat și autoritățile civile și militare”[10].

Două zile mai târziu, Episcopia Romanului a transmis telegrafic ordinul nr. 635 prin care solicita cu fermitate Protoieriei Tecuci să se conformeze „dispoziției luate de noi și publicată în Monitorul Oficial, după care biserica Sf. Ioan Botezătorul este și va fi pe viitor catedrala orașului Tecuci”[11].

În procesul-verbal întocmit la Cancelaria Protoieriei Tecuci, cu prilejul cercetării efectuate de Revizorul Eclesiastic al Eparhiei Romanului la 25 aprilie/8 mai 1922, protoiereul și-a menținut poziția exprimată prin adresa transmisă Episcopiei la 22 aprilie și a arătat că, în contextul neînțelegerii ivite cu autoritățile județene, a solicitat imediat instrucțiuni Episcopiei, prin raportul nr. 592/1922, iar după primirea ordinului telegrafic nr. 635/1922 s-a conformat întocmai dispozițiilor eparhiale: „primind ordinul telegrafic nr. 635 din a.c., prin care se ordonă ca biserica Sf. Ioan Botezătorul să fie și în viitor Catedrala orașului Tecuci, ordin căruia mă conformez cu strictețe”[12].

Protoiereul justifica serviciile religioase săvârșite în Biserica „Sfântul Nicolae”, arătând că acestea au avut un caracter vremelnic: „am oficiat provizoriu aceste servicii, până am primit de la Sfânta Episcopie instrucțiunile solicitate prin raportul nr. 592/922”[13].

La 2/15 mai 1922, Episcopia a reconfirmat hotărârea adoptată în anul precedent prin ordinul episcopal nr. 2145/1921, precizând fără niciun echivoc: „În urma cercetării făcute în acea localitate de Preacucernicul Revizor Eparhial, vi se scrie Preacucerniciei Voastre că în conformitate cu ordinul nostru nr. 2145/1921, Biserica Sf. Ioan Botezătorul din acel oraș, este și va rămânea pentru totdeauna Catedrală a orașului Tecuci”. În același timp, protoiereului i se interzice oficierea slujbelor în orice alt lăcaș de cult: „În consecință vi se atrage atenția pentru ultima dată și în mod serios, ca pe viitor să nu se mai oficieze vreun serviciu cu caracter oficial în altă biserică, așa cum ați făcut cu ocazia Paștelor, și sunteți strict obligat a vă îmbiserici și săvârși serviciile numai în această biserică, indiferent dacă autoritățile civile sau militare iau parte sau nu” [14].

Totuși, disputa nu s-a încheiat. În cursul anului 1923, numeroase memorii provenite atât din partea autorităților locale, cât și din partea locuitorilor orașului, au determinat Episcopia Romanului să reanalizeze întreaga situație. În adresa nr. 1960 din 24 noiembrie 1923, episcopul Lucian sintetizează motivele care au stat la baza noii hotărâri: „Primindu-se la această Sfântă Episcopie dese reclamații din partea orășenilor din Tecuci, precum și din partea autorităților locale... am soluționat cazul după cum urmează”[15].

În argumentația episcopală se arată că, după demolarea fostei Catedrale „Sfântul Gheorghe”, prerogativele acesteia trecuseră în mod firesc asupra filialei sale, Biserica „Sfântul Nicolae”, iar simpla existență

a unei biserici noi și monumentale nu putea anula drepturi istorice deja consacrate: „deși Biserica Sf. Ioan este o clădire frumoasă, bogată în motive specific românești și pictura tot la fel [...] aceasta nu-i dă drepturi deosebite, căci atunci ar urma că orice clădire făcută ulterior, în condiții deosebite, sau după cerințele vremii, ar surpa drepturi câștigate, înlăturând motive istorice, tradiționale și de interes obștesc”[16].

În continuare, sunt invocate argumentele de ordin urbanistic și administrativ: ,,toate autoritățile orașului Tecuci: civile, militare, eclesiastice și școlare cer ca Biserica Sf. Nicolae să rămână catedrală, întrucât prin poziția ei se pretează mult mai bine pentru serbările la care sunt chemați să ia parte. Biserica Sf. Ioan fiind așezată la o margine a orașului în partea de vest, într-un cartier mărginaș departe de centrul orașului și străzile care duc la ea nu sunt directe și puțin îngrijite”[17].

Pe baza acestor considerente, episcopul Lucian decidea: „Noi, am dispus ca Biserica Sf. Nicolae, filială, să intre în drepturile sale, adică o declarăm de Biserică Catedrală a orașului Tecuci, și aceasta în mod provizoriu, până la reconstruirea fostei catedrale «Sf. Gheorghe»”[18].

Hotărârea a fost confirmată oficial de Ministerul Cultelor și Artelor. Prin adresa nr. 2174 din 18 decembrie 1923, comunicată Protoieriei la 24 decembrie 1923, Episcopia Romanului arăta că Ministerul: „consimte ca Biserica Filială Sf. Nicolae a parohiei Sf. Gheorghe din acel oraș, să servească în mod provizoriu ca biserică catedrală a acelui oraș, în locul bisericii Sf. Ioan”[19].

Așadar, documentele analizate nu lasă loc niciunei îndoieli asupra faptului că, între 15 noiembrie 1921 și 24 noiembrie 1923, Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul” a fost catedrala orașului Tecuci.

Daniel Bradea, fragment din lucrarea în curs de apariție, *File din istoria bisericii tecucene*.

---

[1] Arhiva Protoieriei Tecuci, cutia nr. 94, Documente 1922, dosarul nr. 12, *Chestiunea bisericii catedrale și a corului*.

[2] Dimitrie Balaban, *Cartea donatorilor orașului Tecuci*, Tipografia „Gutenberg" Joseph Gobl, București, 1907, p. 27. Într-o *Psaltire* tipărită la București în anul 1820 și aflată în fondul bibliotecii Episcopiei Romanului se păstrează mai multe însemnări, dintre care o menționăm pe cea făcută de Smaranda Cincu, la pagina 1: „1854, aprilie, în 14, vineri, la 12 ceasuri, s-au îmbolnăvit și luni, la 12 ceasuri, s-au săvârșit din viață scumpul meu soț cel plin de bunătăți, dumne[a]lui sardar Tudorel Cincu și m-au lăsat[u] .. cernită .. pentru toată viața“(Doru Mihăescu, *Episcopia Romanului. 600 de ani de istorie*, p. 266–267).

[3] „Universul", anul XXXII, nr. 87, 30 martie 1914, p. 3. Primăria orașului Tecuci a inițiat în iunie 1911 lucrări de renovare a lăcașului de cult. Conform planului și devizului întocmite, costurile se cifrau la aproximativ 100.000 de lei, față de o sumă disponibilă de doar 50.000 de lei. Lipsa fondurilor a lăsat edificiul neterminat. În martie 1914, enoriașii au adresat un apel fraților Cincu (fiii lui Anton Cincu), epitropi ai parohiei, precum și Casei Bisericii, rugându-i să sprijine terminarea

lucrărilor, cu promisiunea rambursării sumelor avansate din arenda anuală a moșiei parohiale (ibidem).

[4] Arhiva Protoieriei Tecuci, cutia nr. 87, Documente 1917, dosarul nr. 3, Diferite chestiuni pe anul 1917, adresa Epitropiei Parohiei „Sfântul Ioan Botezătorul” din Tecuci, nr. 20 din 17 iulie 1917, înregistrată la Protoieria Tecuci sub nr. 413 din 17 iulie 1917.

[5] Ibidem, adresa Protoieriei Tecuci nr. 590 din 27 iulie 1917 către Parohia „Sfântul Ioan Botezătorul” din Tecuci.

[6] Arhiva Protoieriei Tecuci, cutia nr. 94, Documente 1922, dosarul nr. 6, *Diferite chestiuni pe anul 1922,* adresa Parohia Sfântul Ioan Botezătorul nr. 99 din 2 septembrie 1922.

[7] Dr. Dan Mihăilescu, *Tecuciul – în memoria documentelor și a oamenilor*, Ed. Transilvania Expres, Sibiu, 1998, p. 49; Ionel Necula, *Tecuciul fără Agapie*, în „Uricar la poarta Moldovei de Jos", vol. 19, Editura Pim, Iași, 2022, p. 33-37.

[8] Lucia Gologan, *Dihonii tecucene*, în „Observator Cultural", nr. 1, ianuarie 2005, p. 2; Ionel Necula, *Tecuciul fără Agapie*, p. 33-37.

[9] Arhiva Protoieriei Tecuci, cutia nr. 94, Documente 1922, dosarul nr. 12, *Chestiunea bisericii catedrale și a corului*, Telegrama Episcopiei Romanului nr. 597 din 6/19 aprilie 1922, înregistrată la Protoieria Tecuci sub nr. 696 din 21 aprilie 1922.

[10] Ibidem, adresa Protoieriei județului Tecuci nr. 609 din 14/27 aprilie 1922.

[11] Ibidem, telegrama Episcopiei Romanului nr. 858 din 29 aprilie 1922, înregistrată la Protoieria Tecuci sub nr. 754 din 1 mai 1922.

[12] Ibidem, Proces-verbal întocmit de Revizorul Eclesiastic al Eparhiei Romanului la Cancelaria Protoieriei Tecuci, 25 aprilie/8 mai 1922.

[13] Ibidem.

[14] Ibidem,adresa Episcopiei Romanului nr. 726, 2/15 mai 1922, înregistrată la Protoieria Tecuci sub nr. 831 din 4/17 mai 1922.

[15] Ibidem, adresa Episcopiei Romanului, nr. 1960, 24 noiembrie 1923, înregistrată la Protoieria Tecuci sub nr. 2244 din 30 noiembrie 1923.

[16] Ibidem.

[17] Ibidem.

[18] Ibidem.

[19] Ibidem, adresa Episcopiei Romanului nr. 2174, 18 decembrie 1923, înregistrată la Protoieria Tecuci sub nr. 2336 din 24 decembrie 1923.

https://bloguldanielbradea.blogspot.com/2026/07/biserica-sfantul-ioan-botezatorul.html